

glavo predstavlja Crkvu kao onu koja više nalikuje obitelji nego instituciji. Greške koje činimo ne ukidaju «članstvo» u obitelji.

Istovremeno, Crkva je Božji ured za socijalnu skrb, osnovana da liječi slijepu, oslobađa zatočene, hrani gladne i donosi Radosnu vijest siromašnima – što je izvorno poslanje koje je Isus navijestio.

Mi smo vidljiv oblik onoga kakav je Bog. Nijedna crkva nije u potpunosti takva, nego često dajemo svijetu iskrivljenu sliku Boga. On svejedno ostaje u nama i dalje nas beskrajno ljubi.

Nastavljajući sa svojim promišljanjima o Crkvi Yancey je promatrao ljude koji su aktivni u službi. Primijetio je da kršćanska služba hoda po tankoj žici između preosjetljivosti i tvrdoće. Autor spominje mnoge ljude koji su imali problema, sagorjeli ili drugačije stradali, jer su imali tu preosjetljivost na bol. Ponovo se okrenuo Isusu tražeći odgovor i otkrio da je Isus poštovao ljude, njihov izbor i njihovu slobodu (nije iscijelio svakoga na koga je naišao, ali je iscijelio svakoga tko ga je to zamolio) te inzistirao na privatnosti i svom vremenu s Ocem. Isus se, isto tako, našao na rubu izdržljivosti, ali u Getsemanskom vrtu On je uspio izdržati tako što je teret prebacio na Oca.

Yancey je naučio da je Bog – Bog milosti i suosjećanja te sposoban pomoći nam na našem klizavom putu između ljubavi prema sebi i ljubavi prema drugima – putu obilježenom preosjetljivošću i tvrdoćom.

Nakon ukupnog promišljanja o tome zašto Crkva, što je Bog mislio i htio kada ju je ustanovio pa sve do razmišljanja o crkvenim službenicima, Yancey zaključuje: Crkva nam treba kako bismo zajedno obožavali Boga, prisegli Kraljevstvu koje nam je važnije od bilo čega drugoga i dali milost dalje. Crkva je tu da predstavlja Boga te iako je daleko od savršenstva, ona je jedini način da ovaj svijet čuje Božju poruku ljubavi.

Vrlo duboko i nadasve promišljeno cjelovito razmišljanje o Crkvi; otvorena srca je tražio, istraživao i dopustio Bogu da mu pokaže i odgovori na njegova pitanja. Na tom putu stekao je mir i još se više zaljubio u Isusa.

Preporuka svima koji još imaju neodgovorenih pitanja ili su bili nezadovoljni, ogorčeni, povrijeđeni od strane mjesne crkve. No prije čitanja moramo biti spremni na ono što će nam Bog reći i otkriti.

Olivera Mandić-Pavliček

Mladen Jovanović

I Riječ Crkvom postade

Zagreb, Biblijski institut, 2012, 127 str.

Knjiga *I Riječ Crkvom postade* je posljednja objavljena knjiga uvaženog propovjednika Kristovih crkava Mladena Jovanovića. Knjiga je objavljena 2012. godine

u nakladi Biblijskog instituta (2000 primjeraka), u suradnji s Eastern European Mission. Autor je bio dugogodišnji predavač osnova komunikacije i propovjedništva na više teoloških učilišta u Hrvatskoj i inozemstvu, posebice na Biblijskom institutu u Zagrebu i Evandeoskom teološkom fakultetu u Osijeku. Niz godina je radio kao tajnik Protestantsko-evandeoskog vijeća, zalažući se za jedinstvo sveopće Crkve. Važno je za pripomenuti da je upravo ova knjiga rezultat dugogodišnjeg rada sa studentima i crkvenim službenicima.

Knjiga je podijeljena u 22 poglavlja, te sadrži bibliografiju i bilješke. Autor započinje s idejom obnove Crkve. Dakako, protestantsko-evandeoskim vjernicima obnova crkve i nije nešto posebno novo tako da će dio vezan za reformaciju lako moći preskočiti. No ipak, vrlo je važno primijetiti, i to odmah u prvom poglavlju, da Mladen Jovanović dolazi iz crkve koja je dio „pokreta obnove“, što će se protezati kroz cijelu knjigu, a na što ću posebno ukazati dalje u tekstu.

Biblija zauzima središnje mjesto u autorovoj misli, te se većina zaključaka upravo izvodi iz Svetoga pisma. Biblija je Božja poruka i knjiga uputa čovjeku o tome kako živjeti Bogu na slavu i bližnjima na korist. Jovanović tvrdi da jedino zdrav razum, vjera u nadahnuće Božje riječi, iskrenost i marljivost u proučavanju i čitanju te želja za spoznajom i uvažavanjem istine bivaju srž ispravnog razumijevanja Božje riječi.

Promišljanja o Kraljevstvu Božjem zauzimaju veliki dio knjige. Za autora je Kraljevstvo Božje jednonacionalna tvorevina. On tvrdi kako se svi koji se smatraju kršćanima trebaju odreći svojih nacionalnih osjećaja kako bi mogli uistinu postati pripadnicima Božjeg kraljevstva. Ova misao je vrlo snažna, i mnogi će se razilaziti u promišljanju ove izjave, no čitatelj će prilikom ulaska dublje u djelo razumijeti zašto autor tako govori. On tvrdi kako Božje kraljevstvo nije zemaljska institucija, već stvarnost koja nadilazi svijet. Ono mora biti učinkovito u svakome vremenu, te u svakome narodu i svakom društvenom uređenju. Nije dovoljno biti pripadnikom „kršćanske“ nacije da bi se postalo kršćaninom, već je potrebno doživjeti Kraljevstvo novim rođenjem i potvrđivati ga dostojnim življenjem.

Autor pojašnjava kako se kršćaninom postaje onda kada čujemo evanđelje, kada uzvjerujemo u Krista, kada se pokajemo i krstimo. „Obraćanje grešnog čovjeka treba sadržavati sve ove elemente. Ispuštanje bilo kojeg elementa ili proizvoljnim mijenjanjem redoslijeda dovodi se u pitanje potpunost obraćenja“. U zaključcima autor slijedi tradicionalnu evandeosku teologiju u kojoj je jasno naznačen nauk o Crkvi pokreta obnove Crkve, posebice Kristovih Crkava. Crkvene službe autor dijeli na starješinsku (nadgledničku) i pomoćnu (đakonsku): „Budući da su izrazi ‘biskup’, ‘prezbiter’ i ‘pastor’ danas poprimili značenja koja se više ne podudaraju s onim što se pod ovim pojmovima misli u Novome zavjetu, ograničujemo se danas u Kristovoj Crkvi na to da nadglednike mjesnih crkava jednostavno nazivamo – starješinama.“

Pneumatološki dio će također biti vrlo zanimljiv onima koji ne poznaju dobro nauk Kristovih crkava. U poglavlju o Duhu Svetome autor navodi kako je prenošenje darova Duha polaganjem ruku trajalo do završetka pisanja Biblije! Vjera se dakle rađala po Riječi, odnosno vjera u ljudskim srcima mogla je nastati samo pomoću objavljene Božje riječi; stoga kršćani danas ne nalaze odgovore na svoja pitanja po Duhu Svetome već u Bibliji koja je nadahnuta Duhom.

Dobro je spomenuti Gospodnju večeru koja kod autorovog promišljanja zauzima posebno mjesto u bogoštovlju. Ona je razlog kršćanskog okupljanja nedjeljom, a smisao Večere je potvrda zajedništva, prisjećanje na Kristovu žrtvu, navještaj Kristove mučeničke smrti zbog grijeha ljudi, samoispitivanje, zahvalnost zbog kršćanskog života, potvrda pripadnosti Crkvi i postojanosti. Autor u potpunosti niječe Gospodnju večeru kao ponavljanje Kristove žrtve, te ju odbacuje kao sredstvo oprostjenja grijeha, a posebno napominje da nije nužna naša osobna dostojnost prilikom pristupanja Gospodnjoj večeri.

U knjizi će čitatelj još moći pronaći pitanja i odgovore na temu molitve, bogoslužne glazbe, spasenja po Isusu Kristu i navještanja Božje riječi. Ova knjiga će poslužiti kao odličan podsjetnik teozolima koji se bave komparativnom teologijom, kao i za studente kršćanske teologije. Ona također zauzima posebno mjesto u teološkim zapisima Kristovih crkava, te bi bilo vrlo poželjno da ju svaki pripadnik Kristovih crkava pročita.

Knjiga I riječ Crkvom postade ne ostavlja čitatelje ravnodušnima. Izaziva ih na razmišljanje o svim spomenutim temama: s nekim zaključcima i tvrdnjama složit će se, a o nekima će raspravljati. Za osnovu u raspravama autor upućuje na izvor – Sveto pismo, u kojemu sva učenja o Crkvi trebaju biti ukorijenjena. Knjiga je osmišljena i ostvorena jasno i pregledno, tekst je čitak i razumljiv svim vjernicima, bez obzira na teološko obrazovanje.

Ova knjiga će zasigurno još dugo biti temelj za uvod u teologiju Kristovih crkava. Po njoj će novoobraćenici učiti osnove vjere te će zasigurno biti vrlo dobar katekizam za one koji se tek odlučuju za stupanje u zajedništvo Kristovih crkava.

Almir Pehlić

Ivo Banac

Hrvati i Crkva: Kratka povijest hrvatskog katoličanstva u modernosti

Profil knjiga, Zagreb; Svjetlo riječi, Sarajevo, 2013., 272 str.

Ova knjiga, koja bi slobodno mogla nositi naziv “Kratka povijest Katoličke crkve na hrvatskim prostorima u 19. i 20. stoljeću”, skup je tekstova koje je pisao vrstan hrvatski povjesničar Ivo Banac (r. 1947, Dubrovnik) za mjesečnik *Svjetlo riječi*, časopis Franjevačke provincije Bosne Srebrene od 2010. godine. *Svjetlo riječi* došlo